

CHÁN NẢN

Chuông đồng hồ thông thả buông chín tiếng vào giấc ngủ mê mệt của Nhân. Sực tỉnh, chàng uể oải vươn vai, ngáp một cái dài. Rồi gập hai tay ra sau gáy, chàng ngược nhìn lên đỉnh màn, lơ lơ đưa mắt theo một con muỗi đương bay tìm lối ra, luôn luôn chạm cánh vào đường lưới. Sau bức màn trắng mát, Nhân lặng nhìn màu hồng nhạt của cái diêm màn gấm và màu xanh tím của bức tường kẻ hoa. Chiếc quạt trần quay trong bầu không khí êm tĩnh. Nhìn sang tay phải, cái tủ gụ chạm, lồng kính, lơ mờ phản chiếu ánh sáng buổi sớm lọt qua khe cửa hiên vào trong phòng.

Nhân nhắm mắt lại, thân thể và tâm trí nặng nề như dính xuống đệm, không cất lên được. Trong óc chàng, những hình ảnh ngày hôm trước phảng phất hiện ra rồi mất đi, không mấy may thứ tự. Nhân mang máng sống lại những giờ ngồi ngắm cá vàng mà chàng tưởng dài không bao giờ hết, và buổi tối nhạt nhẽo chàng đã qua bên cạnh Lan, vợ chàng, trong rạp hát.

Muốn tránh những ý tưởng gợi nản, Nhân ngồi nhồm dậy. Mệt mỏi, chàng lẩm nhẩm nói một mình:

- Dậy làm gì bây giờ?

Miệng tuy nói vậy, Nhân vẫn xỏ chân vào đôi giày bông êm ái, bước xuống giường lê sang phòng tắm. Chàng rửa mặt bằng một thứ xà phòng thơm mát, đoạn mặc vào mình một bộ quần áo vải nhẹ, mềm và rất đắt tiền. Những công việc ấy, Nhân làm hằng ngày, nay đã trở nên một thói quen, nên cử chỉ chàng lúc này đều đều như một cái máy. Sống trong sự xa xỉ từ thuở nhỏ, Nhân coi những thứ phụ vật kia như một sự cần dùng không thể thiếu, và chàng cũng không thể tưởng tượng ra thiếu nó được.

Nhân cầm lấy bình nước hoa, phun lên mái tóc, chợt nghe thấy tiếng vợ ở phòng bên cạnh:

- Cậu ăn sáng thức gì để tôi bảo nó đi mua.

Nhân bỗng có cảm giác rằng câu nói ấy, với cả giọng âu yếm và hơi có ý bảo hộ, chàng đã nghe nhắc đi nhắc lại không biết bao nhiêu lần. Chàng lấy làm khó chịu.

Nhân buột miệng trả lời:

- Ăn gì cũng được.

Nghe mình nói, Nhân giật mình như nghe tiếng người khác. Câu trả lời ấy đã thành ra một câu sáo, ngày nào cũng dùng tới. Tuy Lan biết chồng không bao giờ trả lời một cách khác, nàng sáng nào cũng hỏi để cho có câu nói, để phá sự yên lặng nó phân biệt, chia rẽ linh hồn những người sống cạnh nhau. Nhân không để ý đến, có khi lại vui vẻ trả lời, nhưng hôm nay chàng đột nhiên cảm thấy một cách sáng suốt rằng câu nói vô vị kia chỉ kéo lại gần nhau hai linh hồn trống rỗng, thờ ơ, lạnh nhạt.

Nhân sực nhớ lại. Chàng lấy Lan không phải vì tình yêu. Cha mẹ chàng đã thấy chàng lớn tuổi, sợ rằng sẵn của đầm ra chơi bởi phung phí, nên cưới vợ để giữ chàng ở nhà, cũng như nhiều nhà giàu cho con hút thuốc phiện để của khỏi chạy ra ngoài ngõ. Nhân sống trong cảnh giàu sang, không lo nghĩ, không bận bịu, chỉ có việc ngồi quần trong phòng lau lọ sứ hay ra sân ngắm núi non bộ, rồi đến chiều, ăn xong, xe ô tô đưa đi hóng mát hay đưa đến rạp hát. Chàng sống trong cảnh ấy, như cây mọc trong hang tối, không biết ngoài còn có ánh sáng nữa.

Những hình ảnh mập mờ về dĩ vãng theo đuổi ám ảnh Nhân cho đến lúc ăn sáng. Chàng ngồi lặng yên cầm thìa khuấy cốc cà phê sữa, chán ngán nhìn những đĩa bánh bày la liệt trên bàn.

Bỗng Lan nói:

- Trông cậu hôm nay làm sao ấy.

Nhân chớp mắt, trả lời vợ vắn:

- Không, tôi có làm sao đâu.
- Mặt cậu trông bơ phờ như người mới ốm dậy.
- Có lẽ vì tôi ngái ngủ...

Nhân nói dối để được yên thân. Chàng bỗng dưng nhận thấy rằng chàng không làm thế nào tỏ cho vợ biết được nỗi phiền muộn của mình, mà vợ chàng cũng không sao hiểu được nỗi phiền muộn ấy.

Uống xong cốc sữa, Nhân tự hỏi:

- Bây giờ biết làm gì được?

Chàng không tìm thấy câu trả lời.

- Làm gì được bây giờ, Nhân tự nhắc lại câu hỏi ấy. Đi chơi phiếm chăng? Hay là đến nhà anh em bạn?

Nghĩ đến đấy, Nhân tưởng tượng ra những việc sắp tới. Chàng thấy hiện rõ trước mặt một cảnh tượng chán nản: mấy người ngồi uống nước nói chuyện suông, rồi xoay ra tỏ tâm đờ buồn... Cho đờ buồn, cả đời chàng rút cục chỉ có thế.

Như trả lời ý nghĩ của Nhân, Lan vừa cầm thỏi son đánh môi vừa nói:

- Lại chơi đàng bác Đốc đi, mình.

Nhân ngáp, thần thờ đáp:

- ừ thì đi.

Lan vẫn ngồi, gọi với vào nhà trong:

- Vú già bảo anh tài đánh xe ra để tôi và cậu đi.

Rồi hai người ngồi yên lặng, mỗi người theo đuổi một ý nghĩ riêng.

Sự yên lặng sắp trở nên nặng nề, thì người tài xế vào mời hai vợ chồng lên xe.

*
* *

- Mời hai bác xơi nước.
- Vâng ạ, bác để mặc chúng tôi.

Nhân nghe vợ nói, nghĩ đến sự dự đoán của mình. Thấy Nhân ngồi im, bạn vốn vờ hỏi:

- Thế nào, bác có trúng số không?
- Không.
- Chúng tôi cũng chẳng trúng số nào. Thật là mất tiền toi.

Câu chuyện ngừng lại. Lan nói:

- Bác mất tiền thì cũng là mất tiền Nhà nước. Cuối tháng, bác lĩnh lương thì cũng như lấy lại chứ gì.

Nhân cũng xen vào một câu:

- Độ này công việc có bận không, bác?
- Cũng không bận lắm, nhưng bằng sao được bác, tự do, muốn làm gì thì làm. Sung sướng thật.

Nhân mỉm cười chua chát, không trả lời.

Câu chuyện dần dần tẻ ngắt. Nhân chán ngán sắp đứng dậy thì bạn nói:

- Hai bác ở lại đánh tổ tôm chơi.

Lan nhanh nhẩu đáp:

- ừ phải đấy. Chúng mình ở lại đánh vài hội cho vui.

Trái với mọi hôm, Nhân từ chối nói là có việc bận.

Lan bảo:

- Vậy tôi ở lại. Mình đi đâu thì đi, rồi đến chiều lại đón tôi đi xem chớp bóng.

Bên sập gụ, một đứa đầy tớ gái đã đứng chia bài. Nhân từ giã bạn, chán nản bước ra. Vợ chàng gọi giật lại, nhắc:

- Cậu nhớ đến đón tôi đấy. Chớp bóng kỳ này hay lắm, nghe đâu là chuyện một ông tiên tìm thuốc trường sinh thì phải.

*
* *

Chiếc xe ô tô hòm nhẹ nhàng đi. Nhân vẫn vợ nhìn hai dãy nhà theo nhau chạy về đằng sau, nghĩ đến câu nói của vợ. Chàng nói thầm một mình:

- Đi tìm thuốc trường sinh... Đời mình ngán ngủi thế này mà còn không biết làm gì, lại còn muốn một đời bất diệt...

Buồn bã, chàng trông những người qua đường đông đúc chen nhau đi, ngẫm nghĩ:

- Họ đi đâu? Chắc họ đi cho có chuyện như mình, và đời họ chắc cũng như đời mình, nhạt nhẽo, phẳng lì, buồn tẻ.

Nhân tò mò nhìn đáng điệu, nét mặt từng người để tìm chứng cho cái thuyết của mình. Lúc đó, xe ô tô đi qua phố Hàng Than. Chàng từ đằng xa đã để ý đến một bọn phu xe, đương đẩy những chiếc xe chất đầy than.

- Mình may giàu có mà sống còn không thấy vui nữa là họ! Không biết làm sao họ sống được... Xe ô tô vượt qua dãy xe than. Nhân nhìn lại, ngạc nhiên. Mấy người phu, đàn bà lẫn đàn ông, vừa nói chuyện vừa cười vang cả phố. Trên những khổ mặt nhem nhuốc, đầy bụi than, nét cười trông có vẻ lạ kỳ. Bỗng nhiên, Nhân, tuy đời vật chất đầy đủ, xa hoa, tuy không phải mớ tay vào việc gì, Nhân nhìn thấy mình háo hức như thêm thuồng, ghen tị những người phu kia nhem nhuốc, vất vả những tiếng cười giòn và trong.

**Rút từ tập truyện ngắn Tiếng đàn,
Nxb. Đời Nay, Hà Nội, 1941**